

MILADA RABUŠICOVÁ

ŽIVOTNÍ JUBILEUM PROFESORKY LILI MONATOVÉ

V srpnu tohoto roku oslavila své významné životní jubileum profesorka PhDr. Lili Monatová, doktorka pedagogických věd. Bylo jí sedmdesát pět let.

Taková událost je jistě příhodnou příležitostí k tomu, abychom si my, kteří jsme byli jejími studenty či kolegy, připomněli, co pro nás její blízkost znamenala a znamená. Je to dobrá příležitost také k tomu, abychom pro ty, kteří profesorku Monatovou na katedře pedagogiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, nezažili, udělali malou rekapitulaci jejího třiceti sedmiletého působení na tomto pedagogickém a vědeckém pracovišti.

Je tomu skutečně tak: celý svůj pracovní život – třicet sedm let, od roku 1953 až do roku 1990, spojila s tímto místem. A ještě předtím na Filozofické fakultě UJEP v Brně studovala – češtinu, ruštinu, pedagogiku a psychologii. Své studium ukončila v roce 1952 doktorátem a od té doby se již začíná její pracovní příběh, který je vlastně totožný s příběhem vzniku a rozvoje katedry pedagogiky. Nejprve působila jako asistentka na katedře psychologie a pedagogiky, a potom, v roce 1963, stála spolu s profesorem Jůvou u založení samostatné katedry pedagogiky. Po celá další léta se podílela na utváření jejího pedagogického i vědeckého profilu. Sama přednášela především metodologii pedagogiky, speciální pedagogiku, předškolní pedagogiku a pedagogickou psychologii.

Nelze zapomenout na její vstřícný přístup ke studentům během seminářů a konzultací, ani na pečlivě vedené odborné konzultace různých studentských prací: od dílčích seminárních úkolů, přes práce tzv. Studentské vědecké odborné činnosti (SVOČ), až po práce diplomové. Znamenaly dobrou školu ze základů vědecké práce: preciznost, argumentaci, jasnost tématu a přesvědčivost výsledného sdělení.

Věnovala se také postgraduálním studentům – aspirantům v oboru pedagogika. Působila v komisi pro kandidátské obhajoby v oboru pedagogika při Filozofické fakultě MU a hojně oponovala disertační a habilitační práce z pedagogiky v českých i slovenských komisích. V této své expertní práci vlastně stále pokračuje.

Profesorka Monatová propojovala svou pedagogickou práci se svými vědeckými a výzkumnými zájmy. Témata, která přednášela, s oblibou opírala o empirická data, povětšinou z vlastních, ale i z jiných výzkumů. Snad právě proto její

přednášky vždy patřily k těm nejzajímavějším. Šíře jejích odborných zájmů byla docela velká. V zásadě ji však lze rozdělit do tří okruhů.

Od padesátých let věnovala intenzivní pozornost teorii rozumové výchovy, a to zejména se zaměřením na předškolní a mladší školní věk. Sem patří například její původní myšlenky o problematice dětí se specifickými vývojovými poruchami učení a o jejich včasné diagnostice ještě před vstupem dítěte do školy. Na tématu rozumové výchovy získala doktorát, kandidaturu i docenturu. Na základě obhajoby teoretické knižní monografie *Otázky rozumové výchovy* dosáhla v roce 1984 hodnosti doktorky pedagogických věd.

Druhým okruhem jejího zájmu je předškolní pedagogika. Profesorka Lili Monatová obohatila teorii předškolní výchovy rozpracováním stěžejních obecných problémů i speciálních otázek výchovy – *Problémy předškolní pedagogiky* (1973); *Kapitoly z předškolní pedagogiky* (1980); *Předškolní výchova* (1984) a další. Díky svým psychologickým znalostem se mohla zaměřit i na zkoumání procesu osvojování pojmů u dětí a na využití jeho zákonitostí v pedagogické práci mateřské školy – *Jak dítě poznává svět* (1963). Do tohoto okruhu spadají také mnohé články, statě a studie v odborných časopisech a sbornících. Jako součást úspěšné předškolní výchovy chápe prof. Monatová také problematiku pedagogické diagnostiky – *Teoretické otázky pedagogické diagnostiky* (1987); série článků v *Předškolní výchově* (1992/93).

Její výzkumná práce šla ruku v ruce s praktickou činností v oboru předškolní výchovy. Významným dílem přispěla k řešení koncepčních otázek předškolní výchovy a středních pedagogických škol připravujících učitelky mateřských škol. Účastnila se také tvorby základních pedagogických dokumentů, je autorkou několika učebnic a studijních textů.

Od roku 1970 byla profesorka Monatová po celých dvacet let předsedkyní Českého národního sdružení Světové organizace pro předškolní výchovu (OMEP). V této pozici organizovala akce na podporu dalšího odborného rozvoje lidí působících v oblasti předškolní výchovy – pravidelně konaná sympozia OMEP o předškolní výchově v Brně na Filozofické fakultě byla svou kvalitou pověstná. Jako předsedkyně české organizace OMEP měla také příležitost reprezentovat republiku na mnoha zahraničních konferencích a seminářích, což pro ni znamenalo zahraniční zkušenosti v té době neběžné.

Dalším významným tématem odborného zájmu profesorky Monatové je speciální pedagogika, a z ní především oblast somatopedie. I v této oblasti publikovala mnohé práce – *Úvod do speciální pedagogiky* (1973); *Základy speciální pedagogiky I., II.* (1981–83); *Speciální pedagogika* (1990); *Problémy speciální pedagogiky* (1984, 1991); *Pedagogika speciální* (1994). *Pojetí speciální pedagogiky z vývojového hlediska* (1996, ve druhém rozšířeném vydání znovu v roce 1998) a zatím poslední její práce *Speciálně pedagogická diagnostika předškolního věku* (2000). Slovo zatím je zcela namístě, protože prof. Monatová se dál zajímá o obor, dál píše a publikuje.

Máme-li udělat rekapitulaci toho, co Prof. PhDr. Lili Monatová, DrSc. publikovala až dosud, dostaneme se k imponujícím výsledkům. Je autorkou 13 knižních publikací, 148 odborných statí a studií, 14 učebních textů a bezpočtu dal-

ších drobnějších prací, recenzí, překladů, vystoupení na domácích i zahraničních konferencích, sympoziích a kongresech.

Přejeme paní profesorce, aby k této úctyhodné řádce mohla přidat další tituly a přejeme jí pro příští léta zdraví, spokojenost a optimistickou aktivitu.

